(Published on *Institute for War and Peace Reporting* (https://iwpr.net)

د مزرو د پاڼو اوبدونکي د صنعت د جوړولو په هیله

Author: Ahmad Shah

د مزرو پاڼې هر اړخیزه کارونه (استعمال) لري، ارزان بیه پوزه کي، ټوکرۍ او داسې نور شیان ترې جوړیږي، خو بوټې یې خلک د سون لپاره وهي او مخ په پای ته رسېدو دي

په افغانستان کې د احمدشاه لیکنه

پنځه پنځوس کلن قاسم د خپل کور مخې ته د ونې تر سیوري لاندې یوه سترګه خوب کوي او خپلو ماشومانو ته وایي چې غلي شي.
هغه د مزرویه جوړشوی کټ او فرش باندې پروت دی یو بالښت، چې پخپله یې جوړ کړی، تر سر لاندې ایښی دی. له دې پاڼو څخه د افغانستان په سویل ختیځ ولایت، خوست کې د کور د اړتیا وړ یو لړ توکي جوړیږي.

قاسم وویل: "په کور کې فلزي چپرکټ لرم. غالۍ هم لرم، خو د اوړي په ګرمۍ کې ډېر تودیږي. د مزرو کټ یخ دی او سړی پکې ارام وي. د دې ترڅنګ کټ او پوزی ژر ژر پرېمنځل کېدای هم شي."

نوموړي په خندا زیاته کړه: "ډاکټران وایي، ناروغۍ له هغه مهاله وروسته زیاتې شوې چې پلاستیکي غالۍ او نور توکي بازار ته راغلل."

د مزرو له پاڼو څخه د توکو جوړول د دې ولایت پخوانۍ ځانګړتیا ده. مزري خپلسری بوټی دی او په غرونو کې شنه کیږي او لوییږي.

د مزرو له پاڼو څخه د لاسي صنایعو اوبدونکي وایي، له دې صنعت څخه په ډېره سخته خپل معیشت تامینوي. هغوی پرحکومت پړه اچوي چې د دې صنعت په اړه بې پروایي کوي. یو شمېر یې وایي حکومت باید پر واردېدونکو پلاستیکو توکو لوړ محصول وضع کړي، خو یو شمېر نور په دې اند دي چې د هغوی لاسي صنایعو ته دې په بهر کې یو صادارتي بازار جوړ کړای شي.

د مزرو له پاڼو څخه د هر راز توکو د جوړولو وړتیا د هغې ارزښت لوړ کړی دی. له هغې څخه کټونه، ځوکۍ او کوچونه اوهمدارنګه کوچني توکي، لکه د ډوډۍ، مېوې او سبو ټوکرۍ جوړیږي چې تازه پکې ساتل کیږي.

د سید علم په نامه د خوست یوه اوسیدونکي وویل، دهغه د کور زیاتره توکي د مزرو له پاڼو څخه جوړ شوي دي.

هغه وویل: "له مزرو څخه جوړ شوي توکي له پلاستیکي توکو څخه غوره دي. خواړه په پلاستیکي لوښو کې ډېر ژر خرابیږي، خو د مزور په لوښو کې نه خرابیږي. پوزه کي له پلاستیکې (فرشونو) څخه ارزان او کلک دي؛ په اسانۍ نه ماتیږي. څنګه چې هوا پکې ننوزي، له دې امله هر څیز پکې ښه ساتل کیږي."

د برښنا په نشتوالي کې برښنایي پکي کار نه کوي، خلک کولای شي د لاس په پکو د اوړي له تودوخې سره مقابله وکړي. د مزرو له پاڼو څخه جانمازونه او د کور د سینګار توکیهم جوړیږي.

نارینه او ښځینه دواړه په خپلو کورونو کې په دې لاسي صنعت بوخت دي او خپل تولید شوي توکي نورو ولایتونولکه پکتیا، ننګرهار، کندهار، هلمند او آن پاکستان ته صادروي. دا صنعت د کلیوالي اقتصاد مهمه برخه جوړوي.

د خوست د ښځو د چارو رئیسې، خاور امیري وویل، اتیا سلنه ښځې خپل عایدات د مزرو د صنعت له لارې تر لاسه کوي.

هغې وویل، پروسږکال یې د ښځو د لاسي صنایعو دوه نندارتونونه جوړ کړي او په پام کې لري چې سږکال یې هم جوړ کړي.

هغې وویل: "موږ د دې صنعت په اړه ډېرې غونډې او د عامه پوهاوي پروګرامونه جوړ کړي دي. له دې صنعت څخه هغه مېرمنې ګټه اخلي چې د عاید بله لاره نه لري، ځکه لګښت یې لږ او ګټه یې ډېره ده."

د خوست اوسیدونکې، رسول بي بي له هغه وروسته د مزرو صنعت ته مخه کړه چې مېړه یې طلاقه، زوی یې بندي او کورنۍ یې بې سرپرسته پاتې شوه.

هغې وویل: "زه او دوې لوڼې مې د مزرو له پاڼو څخه شیان جوړوو. په خپلو لاسونو له خپل ځان سره مرسته کوو. د بل چا مرستې ته اړتیا نه لرو. موږ پتنوسونه، د سینګار توکي، جاروګانې او نورشیان جوړوو او د میاشتې تر ۲۵۰ ډالرو پورې عایدات تر لاسه کوو."

د افغانستان په دې سیمه کې د مزرو د پاڼو تولیدات د ناویانو د جهېز دودیزه برخه جوړوي.

د خوست یوه اوسیدونکي، اجمل پردېس وویل، هره ناوې د خپل مېړه کور ته په لسګونو اوبدل شوي توکي وړي.

هغه وویل: "کله چې یوه نجلۍ کوژده شوه، نو د دې توکو په جوړولو لاس پورې کوي یا یې له بازاره او یا یې په خپلې سیمې کې د مزرو د پاڼو له پیژندل شوو تولیدونکو څخه اخلي. که چېرته د خپل مېړه کور ته دا شیان رانه وړي، نو کلیوال او خپلوان یې ورته په درنه سترګه نه ګوري."

د خوست یوه هېیوال، عبدالواحد وویل، اوبدل شویتوکیپه اروپا او امریکا کې اوسیدونکي افغانان د سوغات په توګه اخلي.

هغه وویل: "داسې خلک شته چې د مزرو ټوکرۍ، پتنوسونه، سینګار شوي توکي او څپلۍ لکه د جرمني، ایټالیې او فرانسې په څېر هېوادونو ته وړي او هلته یې په لوړه بیه پلوري. که چېرته حکومت له موږ سره مرسته وکړي، نو ډاډه یم چې نړیوال بازار ته به لاره ومومو، خو په دې اړه بې پروایي ډېره ده."

د خوست د صنایعو او سوداګرۍ د خونو رئیس، نواب امیرزي وویل، د هغه اداري له ټولو هڅو سره سره ونشو کړای د مزرو لاسي صنعت ته په بهر کېبازار پیدا کړي. هغه د دې کار پړه پر ځایي سوداګرو او تولیدوونکو واچوله.

هغه وويل: "هغوی د سوداګرۍ په خونه کې ثبت نه دي. هغوی کومه اتحادیه یا کوم شی نه لري چې خپلې ستونزې ورسره شریکې کړي. د هغوی کارونه ناڅاپي بې پلانه دي. له دې امله يې غږ لږ اوريدل کيږي."

اميرزي يادونه وکړه، د مزرو د پاڼو زياته اندازه صنعت دافغانستان په نور ولايتونو کې پلورل کيږي او هره اوونۍ درې ډکې لارۍ پاکستان ته وړل کيږي.

د افغانستان د صنايعو او سوداګرۍ د خونو مرستيال، خان جان الکوزی له دې خبرې سره موافق دی، چې د مزرو د پاڼو توليدات يو مهم صادراتي توکی دی او د بې روزګارۍ له منځه وړلو سره ښه مرسته کولای شي. هغه هم پر توليد کوونکو غږ وکړ چې ځانونه تنظيم کړي او د سوداګرۍ د خونو له لارې نندارتونونه جوړ کړي او په بهر کې نوي بازارونه پيدا کړي.

د مزري بوټې ځلور متره ونه کوي او د خوست، په تېره بيا د ځاځي ميدان، باک، صبريو او عليشېر د ولسواليو په وچو او غرنيزو سيمو کې لوييږي.

په يو شمېر ځايونو کې نومړي بوټي په لړېدو دي؛ ځکه خلک يې د سون د توکو لپاره وهي.

د خوست د چاپېريال د ساتنې د ادارې مشر، عبدالغياث جلالزي وويل، د مزري بوټی نه يوازې د ځايي اقتصاد لپاره ګټور دی، بلکې د خاورې د له منځه تللو مخه او تورل کېدو هم نيسي.

هغه وويل: "د دې بوټې جوړښت داسې دی چې کولای شي د سيلابونو زيان راټيټ کړي."نوموړي زياته کړه، د هغه ادارې د خوست له قومي مشرانو سره خبرې کړي او ژمنه يې کړې چې د دې بوټې ساتنه به کوي.

د خوست د کرنې د رياست چارواکي وايي د مزرو د بوټودوهلود مخنيوي په اړه د عامه پوهاوي کمپاينونو ډېره اغېزه نه دی کړې.

د هغه رياست مشر، نقيب وويل، يوې پروژې د دې بوټي پر کرکېلي لاس پورې کړی دی.

هغه وويل: "مور د دې بوټو فارمونه جوړ کړي چې وساتل شي. که پايله مو ترلاسه کړه، نو دا به لوی برياليتوب وي."

احمدشاه په خوست کې د آی ډبليو پي آر له خوا روزل شوی خبريال دی.

Location: Pakistan
افغانستان
Topic: Environment

Source URL: https://iwpr.net/ps/global-voices/%D8%AF-%D9%85%D8%B2%D8%B1%D9%88-%D8%AF-%D9%BE%D8%A7%DA%BC%D9%88-%D8%A7%D9%88%D8%A8%D8%AF%D9%88%D9%86%DA%A9%D9%8A-%D8%AF-%D8%B5%D9%86%D8%B9%D8%AA-%D8%AF-%D8%AC%D9%88%DA%93%D9%88%D9%84%D9%88-%D9%BE%D9%87-%D9%87%D9%8A%D9%84%D9%87